

SLOVO ÚVODEM

Vážení čtenáři,

v tomto čísle najdete články o konferenci, kterou jsme uspořádali u příležitosti desetiletého výročí vzniku Národního parku Podyjí i o naší představě zabývat se historií přírodovědných bádání a ochrannářských snah na Znojemsku. O významu NP Podyjí toho bylo napsáno dost, ale přesto bych byl rád, abychom si všichni byli vědomi, že myšlenka ochrany Podyjí nevznikla náhle a ve vzduchoprázdnu. Rodila se nepochybně dlouho a její prvopočátky je třeba spatřovat právě v dávných snahách a aktivitách našich předchůdců – badatelů, vzdělavců, učitelů, zapálených laiků – prostě přátel jihomoravské, znojemské, či chcete-li podyjské přírody. Jestliže se budeme zabývat pátráním v historii zdejší ochrany přírody, je to dáno především úctou k práci zmíněných pionýrů, na které neprávem zapomínáme. Jména jako Oborný, Roth, Blatný, Bauer, ale i mnohá další, byť jsou dnes jakkoliv zahalena romantizujícími představami o renesančních osobnostech ve stylu písmáků K.V.Raise, mohou být i v dnešním věku informačních dálnic dobrou inspirací. Rovněž tak i například činnost někdejších okrašlovacích a zalesňovacích spolků, které před více než sto lety působily ve Znojmě i Vranově, jsou pramenem moudrosti, který posiluje naše stávající snažení, i když to zní pro mnohé strůjce dnešní komerční prosperity poněkud idealisticky. Pouze u vědomí kontinuity vývoje zdejší krajiny a jejího poznávání můžeme konat dobře i dnes. Snaha jít ke kořenům je vždy očištná a je předpokladem rozumného směřování dál.

Nic na tom nemůže změnit pár desítek let lupáckého režimu železné opony, která věru pevně střežila hranici míru a socialismu.

(dokončení na straně 2)

K historii přírodovědeckého výzkumu a ochrannářských snah na Znojemsku

Nedávné desetileté výročí trvání NP Podyjí, spojené s prezentací shrnujících referátů o výzkumných aktivitách v jednotlivých oborech přírodních věd, nám znovu připomnělo i to, že se ani v této oblasti před desíti lety zase tak úplně nezačínalo z ničeho. I když je obecně známo, že Znojemsko nikdy nepatřilo k oblastem, které by byly v minulosti přírodovědci obzvláště vyhledávány nebo dokonce preferovány, došlo i tam v nejrůznějších obdobích k příležitostným průzkumným a ochrannářským aktivitám, které už dávno před zřízením CHKO (1979) a NP Podyjí (1991) přinesly množství dokladů o bohatosti a rozmanitosti zdejší přírody a vedly postupně ke snahám o ochranu přírody v tomto regionu. V minulosti šlo vždy spíše jen o příležitostné a nekoordinované snahy a pozorování poučených jedinců, zejména z řad místních učitelů. Nicméně i to byla činnost nesporně užitečná a nemělo by se na ni zapomínat. Právě z těchto důvodů jsme se rozhodli více se věnovat také sbírání informací o dávnější přírodovědecké a ochrannářské činnosti na Znojemsku a postupně shromažďovat

dostupná data z této sféry a příležitostně je publikovat přístupnou formou v tomto našem periodiku. Zároveň také vyzýváme starší čtenáře a pamětníky, aby s námi v této činnosti spolupracovali a informovali nás o svých poznatcích a případně se i podíleli publikačně na tomto „projektu“.

V těchto úvodních řádcích bych chtěl připomenout jen pár jmen a námětů, o nichž jsme zatím uvažovali a o nichž bychom měli přednostně shromažďovat informace. V dobách Rakouska-Uherska stálo Znojemsko i přes sousedství s vídeňským přírodovědeckým centrem (Přírodovědecké muzeum, Universita atd.) mimo zájem tehdejších výborných rakouských přírodovědců. Ti se výzkumně zaměřili především na atraktivní alpskou oblast a Znojemsko bylo pro ně oblastí méně atraktivní.

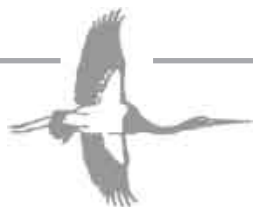
Výjimkou byl zřejmě jen soustavný zájem významného geologa Franze E. Suesse o jižní Moravu. Jeho delší činnost na Moravě se neztřídkou dotýkala i znojemského regionu. Byla to zejména bádání o dyjské klenbě včetně Hamerských vrás u Vranova.

(dokončení na straně 2)



Obsah:

Slovo úvodem ...	1	Zprávy z národního parku	3 - 5
K historii přírodovědeckého výzkumu ...	1	Pro naše návštěvníky	6
Příroda a kultura	3	Chráněná území České republiky	7
		Připravili jsme pro vás ...	8



(pokračování ze strany 1)

Nadějala jí zvu nejen v krajině Podyjí, ale především v myslích zdejších obyvatel. Čas našťástí ukázal, že některé věci v životě lidí, nikoliv přírody, musí být nutně pomíjivé.

Dovoluji si vám jménem Správy NP Podyjí i jménem svým popřát všechno dobré v roce 2002.

Tomáš Rothröckl
ředitel Správy NP Podyjí

K historii přírodovědeckého výzkumu ...

(pokračování ze strany 1)

Výsledky tohoto výzkumu však dalece přerostly regionální význam a staly se jedním ze stavebních kamenů tehdejší středoevropské geologie.

O tom všem naši geologové dobře vědí a bylo by dobře, kdyby se o tomto období výzkumů na jižní Moravě dozvěděli něco i lokální zájemci. Publikace o tom se ostatně již připravuje a leccos z toho zaznělo i na vzpomínuté letošní vranovské konferenci. Dostí významné výzkumné aktivity proběhly v letech 1863-1950 také kolem jedinečného přírodního útvaru, Ledových slují u Vranova. Ve výzkumu této lokality se i v současnosti pokračuje a neškodilo by tedy shrnout i historii těchto aktivit, zejména tu počáteční, zde je na místě zmínit aktivity znojemskeho lékaře Antona Rotha.

Pouze mezi odborníky se dnes něco ví o bohaté floristické činnosti znojemskeho gymnaziálního profesora Adolfa Oborného, který v letech 1872-1886 publikoval řadu botanických prací ze znojemskeho regionu a jeho význam nakonec přesáhl do rozměrů moravských až rakousko-uherských. Jeho činnost u nás by si jistě zasloužila i historického a regionálního zhodnocení. Totéž ostatně platí o jeho pozdějších následovnicích, brněnském botanikovi Jindřichovi Suzovi (první republika), šatovském učiteli Švestkovi, poválečném řediteli znojemskeho muzea Drlíkovi a zejména o zakladatelích CHKO Podyjí ing. Jaroslavu Krejčím a jeho kolegyni Dr. Matildě Jatiové.

Zoologicky na Znojemsku pracoval v době první republiky profesor přírodopisu na znojemskeém gymnázium J. Šnoflák, který se specializoval na studium blanokřídlých a v pozdějších letech, za svého působení v Brně, dosáhl v tomto směru celorepublikového významu. Byl ovšem i autorem řady přírodovědecky zaměřených článků o regionu Znojemska. Tato jeho činnost je dnes už pozapomenuta a dá jistě práci najít i jen

citace jeho lokálních publikací, ale pro poznání naší přírody je to nutné. V období druhé světové války a i později působilo na Znojemsku také několik laických sběratelů brouků a motýlů německé národnosti, jejichž dosti bohaté sbírky se pak po konci války dostaly do znojemskeho muzea a bohužel v následném období, kdy v muzeu nepracoval žádný přírodovědec, postupně podlely zkáze. Dnes už neznáme ani jména těchto regionálních pracovníků, protože sami své poznatky nepublikovali. Ztrátou jejich sbírek jsme tak přišli o velmi zajímavé doklady o přírodě Znojemska, které by umožnily srovnání se současnými faunistickými poznatky. Podobně je tomu i se sbírkami vycpaných ptáků z regionu, které se po válce dostaly do sbírek znojemskeho gymnázia a zejména znojemskeho muzea. Také tyto cenné doklady, stejně jako vycpaniny z přírodopisných kabinetů různých škol na Znojemsku (např. z Jaroslavice) se do dnešní doby podstatně ztenčily a navíc mnohé nebyly ani lokalizovány. Tak neznáme ani jména jejich sběratelů a preparátorů. Pro regionální zoologický výzkum je to opravdu velká a zřejmě už zcela nenahraditelná ztráta. Každá informace z řad možných pamětníků tohoto, dnes už vzdáleného období, by tedy měla nesmírnou cenu. Ve znojemskeém muzeu také jistou dobu řediteloval známý pražský entomolog J. R. Winkler. I když se zabýval jednou skupinou brouků celosvětově a na Znojemsku jen málo sbíral, bylo by třeba toto období jeho působení ve Znojmě náležitě zmapovat. Za druhé světové války také publikoval své poznatky z okolí Znojma o drobných vodních bezobratlých rotátorech rakouský zoolog Donner, dokonce s popisy několika druhů nových pro vědu. Také tuto, širší naší veřejnosti zcela neznámou činnost zviditelňující náš region, bude třeba prověřit a aktualizovat.

Období první republiky, ačkoliv jinak pro Znojmo a celý region velmi úspěšné, se tedy jen málo projevilo na růstu přírodovědeckých poznatků o této velezajímavé oblasti. Ztratil se přímý kontakt s vídeňským přírodovědeckým centrem, z Prahy tam bylo daleko a rozvíjející se brněnská přírodovědecká škola se v té krátké době stačila orientovat spíše ve svém bližším okolí, v Moravském krasu, na Pálavě a později za války zejména na Mohelenské stepi. Výzkumy na Znojemsku byly tedy spíše příležitostné, jak jsme se o tom již výše zmínili. Navíc se ve Znojmě postupně měnilo obyvatelstvo a český živel se začínal teprve pomalu prosazovat a to i v přírodovědeckých a ochra-

nářských aktivitách. V té době vlastně na Znojemsku nepracoval žádný profesionální přírodovědec, s výjimkou už výše zmíněných odborných učitelů. Také muzeum bylo zaměřeno na archeologii, historii a etnografii a přírodními vědami se vůbec nezabývalo. Výraznou osobností a nejuznávanějším znalcem přírody a ochrany přírody Znojemska v té době se stal rada Emanuel Blatný, specialisací právník a od roku 1926 vedoucí úředník znojemskeho magistrátu. Původem z rodiny s přírodovědeckými zájmy (jeho bratr byl známý fytopatolog - akademik Ct. Blatný) se zajímal zejména o botaniku, byl vášnivým rybářem a své přírodovědecké zkušenosti z pobytu na Podkarpatské Rusi pak zhodnotil zejména během svého působení ve Znojmě (1926-1939) a znovu po válce 1945-1956, kdy už jako penzista působil ve funkci státního konservátora pro ochranu přírody. Jeho aktivity přírodovědecké, umělecké a manažerské byly všestranné a na nás bude zhodnotit zejména jeho činnost ochrannářskou. V tomto směru byl po dlouhou dobu určitě nejvýraznější osobností v našem regionu a zaslouží si naši pozornost. Protože mnozí z nás jsou ještě pamětníky aspoň poslední fáze jeho znojemskeho působení, mělo by pátrání po jeho odkazu být poměrně snadnou záležitostí. To tím spíše, že jsme laskavostí jeho syna Mgr. P. Blatného (Praha), získali cenné dokumenty o jeho činnosti ve Znojmě, fotografie, jeho rybářský deník, rukopisy jeho drobnějších novinových příspěvků atd. Tyto dokumenty postupně hodnotíme a výsledky i včetně jeho zajímavějších rukopisů budeme průběžně publikovat. V tomto směru jsou tedy naše plány už celkem reálné a potřebné podklady jsou k dispozici. Podobně bude třeba postupovat i v hodnocení dalších znojemskeých ochrannářských pracovníků, konservátorů Bauera, Krejčího i dalších přírodovědecky aktivních regionálních osobností.

Tyto úvodní informace o našich záměrech zveřejňujeme především proto, aby se o nich s předstihem dozvěděla znojemska veřejnost, zejména ta starší část, která by nám mohla být svými paměťmi a informacemi nápomocná v naplňování tohoto našeho záměru. Každá i drobná informace nebo poukaz na zdroj informací pro nás bude cenná.

Vladimír Hanák
předseda Rady NP Podyjí

Pozn. redakce: Autor výše uvedeného článku se skromností sobě vlastní neuvedl i zásluhy své. Částečně jsme o nich informovali v rámci rozhovoru s jubilem v minulých číslech Podyjskeho listů.



Ohlédnutí za výstavou

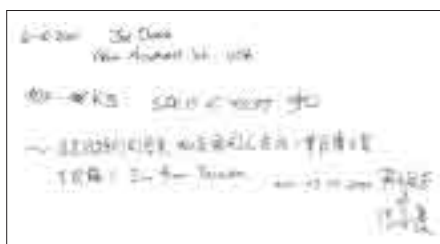
Jednou z celé řady akcí, konaných při příležitosti 10. výročí zřízení Národního parku Podyjí a zároveň akcí, která pravděpo-



dobně oslovila nejvíce lidí, byla na podzim skončená výstava „Podyjí – národní park zrozený za ostatním drátem“. Od 1. dubna do 15. října 2001 byla instalována ve Staré radnici v centru Brna v prostorách bezprostředně napojených na prohlídkový okruh Radniční věže, který v uvedené dobu navštívilo téměř 27 tisíc lidí. „Nám zděs óčeň panrávilos.“, „Je

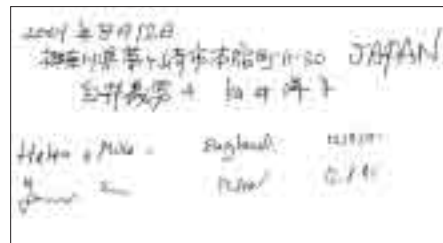
to tu pěkný, ale nejsou tu netopířý.“, „/..-/..-/..// /..-/..-/..-/..// ...-/ ..-/..-/..-/..//“ nebo „Byl jsem zde. Fantomas.“ – to je několik málo ze zápisů v návštěvní knize výstavy z období okolo 10. srpna. Několik tisíc dalších zápisů či podpisů, včetně těch nejexotičtějších z Japonska, Korei či Latinské Ameriky dalo na srozuměnou autorskému kolektivu výstavy, že tuto nákladnou a pracnou výstavu neinstaloval nadarmo.

V pozvánce na výstavu, uveřejněné



v letošním druhém čísle Podyjského listu, již bylo řečeno, že se jedná o celkem již pátou instalaci stejné výstavy od roku

1995. Sice stejné, ale přece jen vždy trochu odlišné v závislosti na možnostech konkrétního místa. Letošní presenta-



ce v Brně byla asi opravdu již poslední, a to bez ohledu na to, že takto obsažná a informacemi nabitá výstava by si možná zasloužila stálou instalaci v některé znojemské instituci.

Po skončení výstavy v měsíci listopadu byl uskutečněn v prostorách Moravského zemského muzea v Brně přednáškový cyklus o přírodě Národního parku Podyjí. Celkem 5 přednášek vždy ve středu večer vyslechlo okolo 150 návštěvníků. - kk -

ZPRÁVY

S geologem po znojemských památkách

V sobotu dne 20. října 2001 se konala poslední letošní vycházka pro veřejnost, jejíž téma znělo: „Petrografie znojemských památek“. Před budovou mi-

noritského kláštera se sešla skupina asi dvaceti lidí, kteří v očekávání zajímavě stráveného dopoledne opustili útulné teplo svých domovů a vydali se do chladného a větrného rána. Určitě nelitovali, neboť průvodce, pan Jaroslav Šmerda, geolog Jihomoravského muzea ve Znojmě, si trasu vycházky i její program velmi pečlivě připravil. Zavedl účastníky nejprve ke kostelu sv. Mikuláše, odtud na hradní nádvoří a do lapidária, posléze ke kostelu sv. Michala, sv. Kříže a nakonec k budově bývalé spořitelny na Dolním náměstí. Každou zastávku doprovodil odborným výkladem se spoustou zajímavých informací. I dlouholetým obyvatelům Znojma se tak náhle otevřel zcela jiný pohled na stavby, které jsou každodenní kulisou našich životů. Tak například: víte, že dlažba, po které možná denně spěcháte do práce, je z kamenů starých až 600 miliónů let? Všim-

li jste si ve vápencové podlaze chrámu sv. Mikuláše spirálovitých zbytků ulit amonitů, pradávných mořských živočichů, kteří obývali naši planetu současně s dinosaury? Zkoušeli jste někdy jak studí červený hlíznatý vápenec, ze kterého umělec vyrobil vzácnou křtitelnicí, umístěnou v kostele sv. Kříže? Prohlédli jste si zblízka kamennou desku, osazenou ve fasádě na levé straně kostela sv. Michala, která je typickou ukázkou 15-17 miliónů let starého mušličkového vápence?

Okouzlené, ale prochládlé posluchače sice postupně odvál ledový vítr, skupinka posledních pěti vytrvalců si však před odchodem na teplou polévku a velmi pravděpodobně i něco silnějšího slíbila, že si podobnou vycházku určitě ještě někdy zopakuje. Je totiž velmi krásné a poučné vydat se na exkurzi do času, který je odměřován geologickými hodinami. Na jejich ciferníku, jak známo, celá dlouhá historie naší úspěchané civilizace trvá pouhých několik vteřin. - jur -



Na jedné ze zastávek exkurze



Odborná konference „Deset let Národního Parku Podyjí – výzkum a ochrana“

Ve dnech 9.-11. října 2001 se uskutečnila ve Vranově nad Dyjí odborná konference k 10 letům trvání Národního parku Podyjí spojená se slavnostním zasedáním Rady Ná-

nosti, pěknému počasí, ale i blízkosti vranovského zámku, který poskytl bezplatně své reprezentační prostory pro slavnostní večer k desetiletému jubileu. Vranov se

znělo okolo padesáti odborných příspěvků, byla rozdělena celkem do 6 tématických bloků. V úterý odpoledne zazněly referáty z oblasti společenských věd a týkající se neživé přírody, v průběhu středy byly na programu bloky vodní hospodářství, botanika, zoologie a lesnictví. Celé fórum účastníků bylo shromážděno po celou dobu konání v jediné místnosti a tak odborníci jednoho zaměření mohli vyslechnout i závěry výzkumů kolegů ze zcela jiných vědních oborů.

Výsledky jednání konference můžeme neskromně označit za zásadní. Zejména proto, že na závěr „oslavovaného“ decenia došlo díky aktivitě všech účastníků ke shrnutí dosavadní odborné práce v rámci různých oborů, přičemž výstupy příspěvků jsou ve většině případů zaměřeny na možnou aplikaci v ochranářské praxi. A to je velmi pozitivní, neboť zajištění managementu tohoto chráněného území je nemyslitelné jinak než na základě odborných vědeckých podkladů. Vysoká úroveň odborná i společenská celého setkání, ke kterému přispělo MŽP ČR svoji podporou, jakož i účast osobností přispěly nepochybně k podtržení významu i váhy naší instituce.

Nemá cenu na tomto místě podávat seznam referujících a jejich příspěvků. Plné znění referátů bude otiskováno ve 4. čísle sborníku *Thayensia*, který vyjde na začátku roku 2002.

- kk -



Na slavnostním zasedání Rady NP Podyjí promluvil ředitel NP *Thayatal* pan Robert Brunner. Předsedající (zleva) Ing. Josef Běle, náměstek ministra ŽP ČR a doc. RNDr. Vladimír Hanák, předseda Rady NP Podyjí.

rodního parku Podyjí. Akce byla třídní, po dvou jednacích dnech následovala odborná exkurze do lesů v okolí vranovského zámku.

Celé zasedání se konalo v nově zrekonstruovaném Zámeckém hotelu ve Vranově nad Dyjí. Byla to volba dobrá nejen díky novotou vonícím krásným interiéřům hotelu, ideálním parametrům zasedací míst-

svou posezónní atmosférou se navíc ukázal jako ideální místo, kde tolik nezvoní telefony a kde lidé, kteří si mají hodně co říci o celé řadě odborných problémů, k tomu mají přece jen více klidu.

Pomineme-li zasedání Rady NP Podyjí, které tentokrát bylo krátké, slavnostní a tudíž nepracovní a již zmíněný večer na vranovském zámku, těžištěm třídního setkání na Vranově byla vlastní odborná konference, věnovaná výzkumným pracem a praktickým závěrům těchto výzkumů, které ovlivňují vlastní obhospodařování chráněného území. I když účast z rakouské strany byla nakonec výrazně slabší než bylo předběžně avizováno, jednacím jazykem byla vedle češtiny i němčina. Konference, na jejímž programu za-

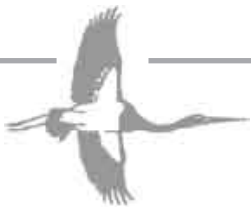
rodního parku Podyjí. Akce byla třídní, po dvou jednacích dnech následovala odborná exkurze do lesů v okolí vranovského zámku.



I na terénní exkurzi se živě diskutovalo.



“Happy birthday to you,” zahrál na zámku s noblesou starosta *Hardeggu* pan Norbert Kellner.



EUROPARC 2001 ve Vysokých Taurách **Podyjí, nedej se**



Správa NP Hohe Tauern provozuje v městečku Mallnitz (Korutany) návštěvnické středisko s unikátní interaktivní výstavou BIOS, jejíž návštěvu lze jen doporučit.

3.-7. října 2001 proběhlo v překrásném prostředí městečka Materei v Tyrolsku každoroční generální zasedání Federace národních a přírodních parků EUROPARC, jejímž členem je i Správa NP Podyjí. V rámci české delegace složené s představitelů správ národních parků a chráněných krajinných oblastí se zúčastnil i ředitel Správy NP Podyjí. Akce, jejíž součástí bylo plenární zasedání, konfe-

rence a exkurze, byla zaměřena na problematiku managementu návštěvnosti chráněných území, tedy na téma, které je velmi aktuální i zde v Podyjí. Potěšující bylo blahopřání ředitelky federace paní Evy Pongratz určené Národnímu parku Podyjí k jeho desátému výročí, které bylo podpořeno potleskem celého téměř třísetčlenného shromáždění kolegů z celé Evropy a hostů z jiných kontinentů. -tor-

Konference na Pálavě

Také na jiném místě nedaleko řeky Dyje, a to v Mikulově tento podzim ochranáři bilancovali. Ve dnech 8.-9. listopadu 2001 uspořádala Správa Chráněné krajinné oblasti Pálava odbornou konferenci k 25. výročí zřízení CHKO Pálava a k 10. výročí vyhlášení stejnojmenné biosférické rezervace. Účastníky konference hostily ve čtvrtek reprezentativní prostory mikulovského zámku, v pátek byla potom na programu celodenní exkurze na vápencová bradla Pálavy. Na konferenci bylo prezentováno téměř 30 referátů zejména s přírodovědnou tematikou, a to nejen z území vlastní chráněné oblasti, ale i z území jejího navrhovaného rozšíření (oblast lednicko-valtického areálu, soutok Moravy a Dyje). Zvláštní uznání od organizátorů se dostalo RNDr. Matildě Jatiové, pracovníci Agentury přírody a krajiny ČR v Brně za spoustu

obětavé práce, která předcházela vyhlášení CHKO Pálava v 60. a začátkem 70. let, a ing. Antonínu Bučkovi z Mendelovy zemědělské a lesnické

univerzity v Brně za obdobné zásluhy v souvislosti s vyhlášením biosférické rezervace v letech osmdesátých. -kk-



Zásady péče o lesy národního parku vysvětluje redaktorům České televize Tomáš Vrška, šéf lesů NP.



Účastníci exkurze se mohli projít i územím NPR Tabulová (v popředí)



Felicitina studánka po rekonstrukci

„Medvědi nevědi, že tůristi nemaj zbraně, až jednou procitnou, počíhají si někde na ně.“ Veselou písničkou Ivana Mládka zahájily děti ze Základní školy ve Vranově nad Dyjí pod vedením paní učitelky Nataši Pollákové ve čtvrtek 11. října dopoledne malou slavnost. Na jejím konci potom paní Miroslava Janíčková slavnostně otevřela

klasicistní stavbu v přírodním prostředí údolí za Vranovským zámek (v současnosti je rovněž nazýváno Felicitino údolí) na památku své matky hraběnky Felicie. Autorem návrhu napodobeniny jakéhosi antického chrámku byl architekt Fischer, pásový reliéf v horní části stavby je dílem sochaře Zaunera. Okolí studánky bylo do-

fů květů růží (tzv. rozetami), provedenými v několika velikostech a kruhově soustředěných okolo vrcholu stavby. Pozoruhodná byla i původní klasicistní barevnost stavby, na kterou rovněž současná rekonstrukce navazuje. Vnější stěny byly šedé, vnitřní stěny i kamenné lavice šedozelené, vnitřní kopule růžová a vlastní rozety bílé.

Zatím nezodpovězenou otázkou zůstává původ vody, která ve studánce „vyvěrala“. Tato voda byla bezpochyby přivedena z nějakého výše položeného místa, neboť přirozený pramen v bezprostředním okolí studánky není. Nelze nyní bezpečně zjistit, zdali se jednalo tedy o vodu pramenitou nebo o vodu přivedenou z Felicitina potoka tak, jak je tomu při současné úpravě.

Nově rekonstruovaná studánka se snad stane jedním z dalších cílů návštěvníků Vranovského zámku a přilehlého lesoparku. Už i proto, že leží na trase místního prohlídkového okruhu, který vede z vranovského náměstí k zámku a prochází poměrně neznámými partiemi Felicitina údolí.

Rekonstrukce je dalším příkladem letité a užitečné spolupráce mezi památkovou péčí a ochranou přírody na Znojemsku. Z celé řady firem a jednotlivců, kteří se na obnově tohoto hezkého místa podíleli, je nutno jmenovat zejména akademického sochaře Petra Roztočila z Malé Skály a uměleckého kováře pana Jaroslava Bureše z Uherčic autora vchodové mříže, krásného a v současné době bohužel nezbytného doplňku stavby.

- kk -



Felicitina studánka - dobová kresba

nově rekonstruovanou Felicitinu studánku. Stalo se tak v poslední den odborné konference „10 let Národního parku Podyjí – výzkum a ochrana“, o jejímž konání informujeme na jiném místě tohoto zpravodaje.

Felicitina studánka je další drobnou stavbou na území Vranovského lesoparku, kterou Správa Národního parku Podyjí po dohodě s odborníky z památkové péče a obcí Vranov nad Dyjí rekonstruovala a předala veřejnosti. S obnovou stavby začala již v roce 1990 samotná obec Vranov nad Dyjí z iniciativy tehdejšího starosty Tomáše Motky. Jelikož však stav objektu byl stejně jako spousta dalších v hraničním pásmu velmi žalostný, trvala jeho postupná obnova více jak 10 let.

Studánka se nachází v údolí Felicitinského potoka na vycházkovém okruhu vedoucím bezprostředním okolím vranovského zámku asi 500 metrů severozápadně od vstupu do zámku. Je klasicistní stavbou z roku 1806 a jak praví německy psaný nápis na jejím trojúhelníkovém štítě: „Felicia hraběnka z Mniszku zřídila a věnovala tuto studánku unaveným poutníkům k osvěžení a svému milovanému údolí pro okrasu“.

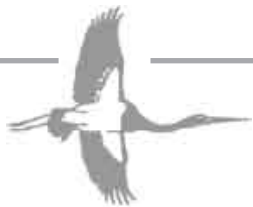
Tehdejší vlastník vranovského panství Stanislav Mniszek nechal postavit krásnou

plněno patníkem s datem výstavby, půlkruhovou lavicí patrně s ohništěm a dvěma kamenným mostky.

Zajímavý je i interiér studánky. Voda je svedena do vodorovně ležící amfory umístěné v samotném středu stavby a odtud padá do otvoru v podlaze. Strop budovy je naopak zdoben několika desítkami relié-



„Medvědi nevědi, že tůristi nemaj zbraně ...“



Chráněná krajinná oblast Broumovsko

Pískovcová skalní města jsou typickým krajinným fenoménem severních a východních Čech. Díky divokosti reliéfu, poměrně řídkému osídlení a celkové ma-

vulkanismu (ryolity, andezity, melafyry).

Velmi členitý reliéf převážně části CHKO je dán zejména různou odolností jednotlivých souvrství vůči zvětrávání.

a rovněž k územím s převážně pozměněnou druhovou skladbou. Lesy pokrývají zhruba 30 % rozlohy CHKO, jedná se zejména o jehličnaté hospodářsky využívané porosty. Zbytky přirozených lesů se uchovaly v nejméně přístupných polohách skalních měst a to buď na jejich hranách (reliktní bory) či v hlubokých roklích (zbytky jedlobučin). Kvalitní jsou rovněž četné břehové porosty podél přirozených vodních toků Broumovska (zejména olšiny).

Nejcennější polohy skalních měst jsou vyhlášeny jako národní přírodní rezervace (Adršpašsko-teplické skály, Broumovské stěny). Výraznou krajinnou dominantou je rovněž stolová hora Ostaš chráněná v kategorii přírodní rezervace. Všechna pískovcová skalní města na Broumovsku jsou velmi vyhledávanými turistickými a zejména pak horolezeckými terény, jejichž využívání musí být dáno určitým kompromisem mezi zájmy ochrany přírody a rekreačně sportovními aktivitami uvnitř území.

Pokračováním Chráněné krajinné oblasti na území Polska je Park Narodowy Gory Stolowe, území s obdobnými přírodními parametry, podstatně více zalesněné a méně osídlené. Sidlem Správy CHKO Broumovsko na naší straně je Police nad Metují, budova správy je situována spolu s informačním střediskem v krásném souboru zemědělských usedlostí na severovýchodním okraji města. -kk-



Skalní útvary a stolové hory - typický obrázek z Broumovska

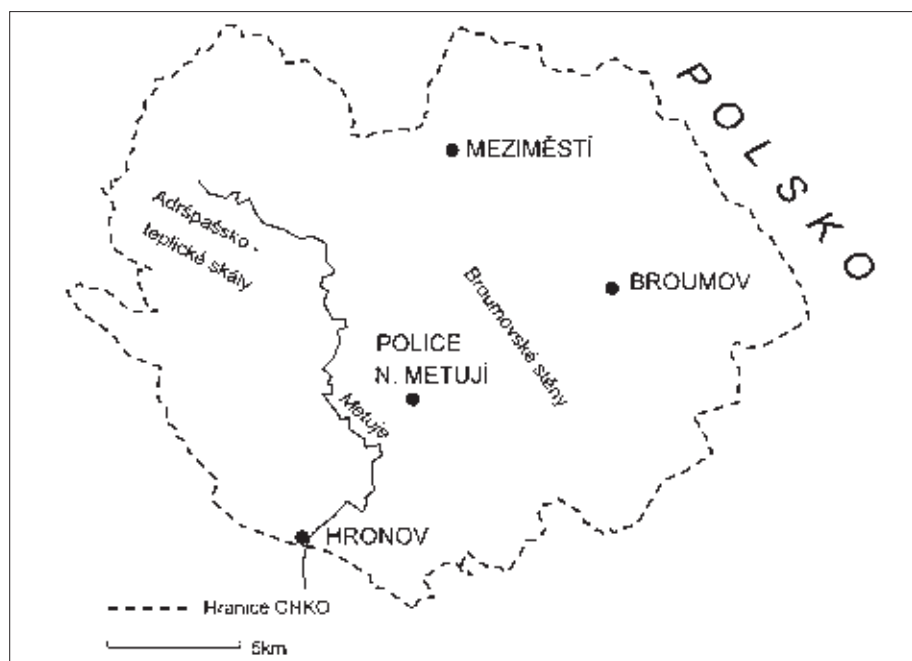
lebnosti krajiny skalních měst požívá většina z nich ochrany dle zákona č.114/92 Sb., o ochraně přírody krajiny. Jednou z celé řady chráněných krajinných oblastí, vázaných především na tento typ krajiny, je právě Broumovsko.

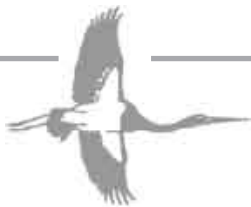
Přes své nesporné a již dlouho známé přírodovědné i krajinářské kvality čekalo Broumovsko na svou velkoplošnou ochranu poměrně dlouho. Chráněná krajinná oblast na ploše 410 km² byla vyhlášena až v roce 1991 a spolu s Poodřím a Železnými horami je vůbec nejmladší CHKO na území České republiky. Zasahuje do části okresů Trutnov a Náchod a vyplňuje vlastně celý Broumovský výběžek.

Chráněná krajinná oblast je území geologicky a zejména geomorfologicky velmi pozoruhodné. Jádrem oblasti je geologická synklinála směru přibližně severozápad – jihovýchod s pískovcovými souvrstvími křídového stáří. Jedná se o slínovce, opuky a zejména kvádrové pískovce mimořádné mocnosti zasahující i na území sousedního Polska. Na okrajích je tato synklinála ohraničena mladoprvohorními horninami, směrem jihozápadním do vnitrozemí zejména karbonskými pískovci, směrem jihovýchodním můžeme nalézt pestrá souvrství permských sedimentů (červené pískovce, jílovce). Vlastní severní pohraniční hřeben severně od Broumovské kotliny je pak tvořen produkty

Vedle plochých kotlin a nízkých horských hřbetů se zde setkáme se skalními městy a tabulovými horami tvořenými právě mocnými a relativně odolnými vrstvami kvádrových pískovců křídového stáří. Na tento typ horniny je vázána celá řada povrchových i podzemních pseudokrasových jevů, právě zde existuje i nejrozsáhlejší známý pseudokrasový jeskynní systém v České republice.

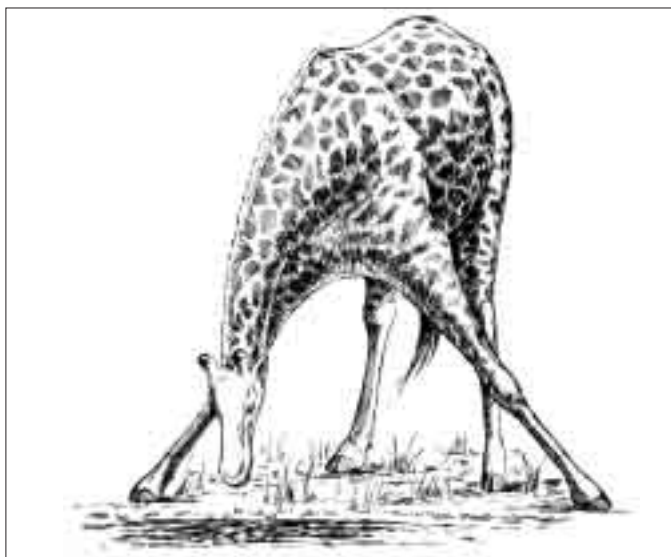
Broumovsko patří k nejméně zalesněným chráněným krajinným oblastem





Přírodou celého světa 2002 - cyklus přednášek Správy NP Podyjí

- 29.ledna - **Za orangutany na Sumatru**
Roman Rozinek
(Český svaz ochránců přírody)
5. února - **Dojmy entomologa z Brazílie**
RNDr. Jan Růžička
(Česká zemědělská universita Praha)
- 12.února - **Kras, jeskyně a jejich ochrana u nás i ve světě**
RNDr. Jaroslav Hromas
(Agentura ochrany přírody a krajiny ČR Praha)
- 19.února - **Sokotra, ostrov dračí krve**
Ing. Antonín Buček
(Mendelova zemědělská a lesnická universita Brno)
- 26.února - **Příroda a památky Sýrie**
Mgr. Antonín Reiter, Mgr. Jaroslav Šmerda
(Jihomoravské museum ve Znojmě)
- 5.března - **Lidé z pohoří Mandara – severní Kamerun**
RNDr. Viktor Černý
(Archeologický ústav Akademie věd ČR)



Přednášky se konají vždy v úterý od 19 hod. v Domě umění JMM, nám.T.G.Masaryka 11, Znojmo . Vstupné dobrovolné, změna programu vyhrazena

22. ročník přednáškového cyklu Jihomoravského muzea ve Znojmě



17. ledna - **Vranovské lesoparky a komponovaná krajina**
PhDr. Jan Kozdas, Státní památkový ústav v Brně
24. ledna - **Obrazy Antona Johanna Ferenze a Znojmo**
PhDr. Jana Svobodová, Muzeum města Brna
31. ledna - **Ochrana přírody v EU – projekt NATURA 2000 na Znojmsku**
Mgr. Radmila Dvořáková, JMM Znojmo
7. února - **Na okraji Českého masívu**
Mgr. Jaroslav Šmerda, JMM Znojmo
14. února - **Podzemní prostory Znojemska**
Mgr. Antonín Reiter, Mgr. Jaroslav Šmerda, JMM Znojmo
21. února - **Nové výsledky archeologických výzkumů v Těšeticích a Božicích**
PhDr. Jaromír Kovárník, Csc., Masarykova univerzita v Brně
28. února - **Konrád Ota. Znojmský úředník, moravský markrabě a český kníže**
PhDr. Martin Wihoda, PhD., Masarykova univerzita v Brně
7. března - **Znojmo na počátku 15. století v řeči městských knih**
Mgr. Petr Fiala, Městské muzeum a galerie Moravský Krumlov
14. března - **Ochranařský spolek jihomoravských Němců před I. sv. válkou**
Mgr. Martin Markel, Vojenská akademie Brno
21. března - **Ke sbírkám a osudům Domu umění Jihomoravského muzea**
PhDr. Jaroslav Kačer, Brno

Přednášky se konají vždy ve čtvrtek od 19 hod. v Domě umění JMM, nám.T.G.Masaryka 11, Znojmo . Vstupné dobrovolné, změna programu vyhrazena